

Verksamhetsrapport 2016

Hammargärdet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	4
Hållbar utveckling	5
Utveckla lärande, omsorg, normer och värden i förskola	5

Sammanfattning

På Hammargärdets förskola har vi fokuserat på likabehandlingsplanen, det har varit viktigt med allas delaktighet och att skapa en gemensam förståelse av den. Största delen av arbetet har bestått av reflektioner och djupare diskussioner av diskrimineringsgrunderna.

Litteraturen har också varit ett fokusområde där vår framgångsfaktor varit att gemensamt diskutera utifrån artiklar om estetiska lärprocesser.

I modiga idéer har vi valt att utmana oss i allas delaktighet i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet. Där har det varit till fördel att vi organiserat för kortare apt/husmöte oftare.

En utmaning framöver är att skapa förståelse för syftet med pedagogiska dokumentationer så att dessa kan utveckla vårt förhållningssätt och våra lärmiljöer.

Inledning

Hammargårdets förskola i Stora Sundby består av två avdelningar med barn mellan 1-5 år.

Hållbar utveckling

Utveckla lärande, omsorg, normer och värden i förskola

Barnen ska uppleva lustfyllt lärande i förskolan.

Arbetet med lässatsningen fortsätter. Kommunens lässatsning används för att stimulera elevers läslust, utveckla elevers läsförståelse samt arbeta för att ge flickor och pojkar goda läsvanor. Målgruppen utökas med flickor och pojkar inom förskolan. (KFN, BUN, TSN, KS)

Arbetet med lässatsningen fortsätter. Kommunens lässatsning används för att stimulera elevers läslust, utveckla elevers läsförståelse samt arbeta för att ge flickor och pojkar goda läsvanor. Målgruppen utökas med flickor och pojkar inom förskolan.

Lokalt åtagande
<p>— FSO Kompassen Lokalt mål: Senast maj 2016 använder samtliga förskollärare och barnskötare litteratur kontinuerligt i vardagen med ett pedagogiskt syfte.</p>
<p>Kommentar Resultat: Målet är till viss del uppnått. Vi använder oss av litteratur men alla använder den inte med ett pedagogiskt syfte.</p> <p>Analys: Vi använder oss av litteratur på olika sätt idag. Vi upptäckte att de böcker vi hade fanns inte tillgängliga för barnen. Vad berodde detta på? Rädsla att de ska gå sönder? Vi beställde boklådor från Bokcentralen så det ska finnas ett större utbud på böcker och som dessutom finns tillgängliga för barnen. Det vi ser nu är att personalen behöver vara mer närvarande med barnen för att hjälpa barnen i att hantera böcker. De används som andra verktyg idag, exempelvis som plattor att gå, att bygga med osv. Behöver vi tillföra andra material, ex. byggmaterial, för att utmana barnen? Vi reflekterar även kring våra läsmiljöer, hur ser de ut? På ena avdelningen ligger den avskild, den är väldigt avskärmad. Den skulle behöva utvecklas så den blir mer inbjudande. Vi har en del böcker som vi är "rädda" om och de får barnen inte samma tillgång till, hur kan vi göra där? Kan vi ha bilder på dessa böcker eller ha dem synliga på ett annat sätt? Vi tänker även att vi kan erbjuda böcker/litteratur på fler än ett ställe och på olika sätt. Vi ser att med de yngre barnen fungerar det bra med magnetsagor och sagolådor. De blir delaktiga på ett annat sätt. Vi ser att de går och hämtar sagor själva och vill att vi ska berätta för dem. De använder sin kreativitet och vi ser tydligt vilken fantasi de har. t.ex. när en flicka vill dramatisera "Bockarna Bruse" och hämtar tre bockar i olika storlekar. Till bro hämtar hon en pop-up-leksak, när personalen frågar vem som är trollet tryckte hon på en knapp och figuren hoppade upp och fick gestalta trollet. Hur kan vi dokumentera med de yngsta barnen hur litteraturen kommer till uttryck i vardagen? Vi ser att barnen har fantasi när det gäller sagor och de kommer med olika material som toarullar man ska använda. Vi ser att när vi har boksamtal blir de osäkra och vill svara "rätt". Vi funderar mycket på hur vi ställer frågor när vi samtalar om böcker? Vad sänder personalen för signaler om barnen vill sträva efter att svara rätt? Vi tänker att det är viktigt för oss att vi är medvetna om vad det är för litteratur vi har på förskolan. Vi har svårt att hinna leta "bra" böcker. Det är lättare som pedagog att leva sig in i boken om man tycker om böckerna man läser. Kan vi schemalägga biblioteksbesök med barnen? Biblioteket ligger trots allt i samma byggnad. Boksamtalen har bidragit till måluppfyllelsen då vi reflekterar mer om hur vi läser och vad vi ställer för frågor. Det var till stor betydelse att alla var med när vi diskuterade begreppet litteracitet. Vi upplevde att alla var delaktiga och att det blev bra diskussioner. Vi erbjuder barnen litteratur på fler olika sätt idag. Vi upplever att barnen kommer till ro på ett annat sätt när de får lyssna på ljudsagor. Ljudsagor förstärker sagor på ett annat sätt än bara det visuella,</p>

Lokalt åtagande
<p>det blir en annan dramaturgi. Det blir extra intressant när barnen får skapa utifrån sin egen fantasi när vi inte läst en bok med bilder. Vi tänker även åt andra hållet, det finns bilderböcker för äldre barn. Det skulle vara intressant att se hur vårt förhållningsätt skulle bli om det inte fanns en färdig text att förhålla sig till.</p> <p>Hur kan vi få vårdnadshavarna delaktiga i vårt arbete med litteratur? Bokpåsar? Ta hem sagofigur?</p> <p>Slutsats: Vi behöver fortsätta att arbeta med litteratur på olika sätt då vi ser att vi når de flesta barnen. Utmaningen blir att nå våra flerspråkiga barn. Vi behöver skapa aktiviteter där all personal blir delaktiga så vi kan arbeta i mindre grupper. Vi ska utveckla läsmiljöer på avdelningarna. Vi behöver utveckla vårt förhållningssätt i boksamtalen.</p>

Aktivitet
<p>✓ Igelkotten, boksamtal</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är väl genomförd, då all personal har haft boksamtal med barnen.</p> <p>Analys: Personalen har läst ur "Tio små kompisböcker" och haft samtal och reflekterat om dessa. Framför allt boken om känslor. Tillsammans med barnen har vi reflekterat kring den. Därefter har barnen fått visa hur olika känslor kan se ut. Det har vi dokumenterat genom att fotografera. Barnen kan ge exempel på när de känner sig ledsna och glada men att ge exempel på när de känner ilska och förvåning är svårare. Hur kommer det sig att det är så? Kan det vara så att arg ses som negativt, att det kan bli konsekvenser av att vara arg? Rödluvan och vargen är en bok vi har arbetat mycket. Vi har läst, lyssnat, ritat och dramatiserat sagan. Vi har vid flera tillfällen pratat med barnen om hur de tror Rödluvan känner vid mötet med vargen, att mormor är sjuk mm. Vi har märkt att barnen inte är så vana att reflektera kring böcker. Personalen upplever att barnen har lättare att prata om boken medan de ritat den. Vi har märkt att barnen inte är vana vid detta arbetssätt då vi ser att de har svårt att återkoppla till sagan.</p> <p>Slutsats: Vi behöver prata om hur vi blir bekväma med att visa alla känslor. Vi behöver även jobba mer med boksamtal då vi ser att de inte är bekväma med detta arbetsätt.</p>
<p>✓ Kotten, projekt kring en bestämd saga.</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är genomförd. Vi ser att barnen visar ett större intresse för litteratur.</p> <p>Analys: Vi har påbörjat magnetsagan. Vi använde även Bobbos väskan när vi introducerade magnetsagan. Barnens intresse väcktes via det nya sättet att berätta sagan på. Det märkte vi genom att barnen blev mer delaktiga kroppsligt och verbalt. De ville gärna hjälpa till att sätta upp figurerna på tavlan. Alla var aktiva. Vi lämnade kvar materialet på tavlan så att barnen själv kunde undersökas.</p> <p>Vi har vidareutvecklat Bobbos saga till att alla babblarna har fått en egen påse i samma färg som sig själva.</p> <p>Försökt att låta barnen hämta saker i rätt färg, men det var för svårt. Lättare att låta barnen hämta saker i olika färg och lägga i rätt påse.</p> <p>Slutsats: Vi ska försöka att variera sättet att berätta sagor på för barnen, då vi märkt att det fångar barnens intresse och väcker delaktighet. Vi ser en vinst att använda en saga som barnen varit intresserade av.</p>
<p>✓ Litteracitet</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är väl genomförd, då vi haft en bra reflektion i arbetslagen över vad begreppet</p>

Aktivitet
<p>Litteracitet innebär.</p> <p>Analys: Vi reflekterar gemensamt i arbetslagen kring begreppet "litteracitet". Vad är litteracitet för oss? Böcker, läsning, barn som återberättar en saga, dramatiserar en saga, ritar om en saga. Barn som upptäcker böcker på olika sätt så som att smaka på boken, ha boken som en kompis, som en trygghet.</p> <p>På igelkotten erbjuds litteracitet genom läsning på vilan. Syftet är då att få barnen att återhämta sig. Oftast är den en bok som det finns en tanke bakom. En bok vi kan fortsätta arbeta kring efteråt genom t.ex. boksamtal. Barnen återberättar böcker genom att få dramatisera och måla.</p> <p>Kotten läser även de, ofta efter maten. Syftet är att samla ihop de barn som inte sover, så att även de få en återhämtningsstund.</p> <p>Slutsats: Vi erbjuder en del litteracitet, men kan erbjuda mer. Det blir lättare nu när vi diskuterat begreppet.</p>
<p>✓ BRUK</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat:</p> <p>Igelkotten: Aktiviteten är genomförd då vi reflekterar och dokumenterar utifrån böcker, dock ej regelbundet och fullt ut.</p> <p>Kotten: Aktiviteten är delvis genomförd. Vi använder oss av lärplattan men behöver utveckla arbetet vidare.</p> <p>Analys:</p> <p>Igelkotten: Vi hade inte strukturerat upp varken barngrupper eller planerat tillfällen då boksamtalen ska ske. Vi hade ändå bokläsning och reflektioner efteråt med barnen dock mer eller mindre spontant. Utifrån detta skapade vi fler tillfällen till planerade boksamtal. Vid de tillfällen vi haft planerade lässtunder och delat upp gruppen, har det resulterat i bra reflektioner. Vi såg att barnen behöver få fler tillfällen att samtala om böcker då vi upplevde att de tyckte det var svårt. Vi tror även att det är viktigt hur man ställer frågor om böcker, finns det ett "rätt" svar eller ställer vi öppna frågor. Barnen har efterfrågat Rödluvan och vargen, då de lyssnat på den vid tidigare tillfällen. Vår tanke var att de skulle få insyn på olika känslor så vi förberedde med att läsa en bok om just känslor (Tio småkompisar). Vi läste boken ett par gånger för samma barn och pratade mycket kring känslor av olika slag. Efter ett tillfälle fick de visa hur man ser ut vid olika känslotillstånd, varpå det fotograferades. Vi har även reflekterat kring foton efteråt, med stor inlevelse.</p> <p>Kotten: Vi har blivit bättre på att använda läroplattan tillsammans med barnen. Oftast är vi ett barn och en personal, ibland två barn och en personal. Till viss del styr vi aktiviteten mer nu än tidigare. Vi har inte laddat hem nya appar som kan vara mer anpassade för den barngrupp vi har för tillfället. Vi utmanar barnen på ett annat sätt idag än tidigare, då vi reflekterar tillsammans med barnen vid läroplattan mer än tidigare. Vi kan dock bli mer aktiva genom fler och rikare reflektioner tillsammans med barnen.</p> <p>Vi har heller inte dokumenterat genom att filma eller genom tvåspaltaren. Vi frågar oss själva, varför blir det inte av? Hur kan det komma sig att vi inte får till dokumentationer? Behöver vi veta mer om vinningen med dokumentationer? I dagsläget har vi (och igelkotten) svårt att hitta tiden och flytet i att få ner saker på film/papper.</p> <p>Slutsats: För att uppnå ännu bättre resultat behöver vi bli mer noga på att planera in tillfällen i almanackan och hitta rutiner då det ska genomföras.</p>
<p>✓ Estetiska lärprocesser</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är genomförd, vi hade många bra diskussioner utifrån detta begrepp.</p>

Aktivitet
<p>Analys: På ett kvällsmöte läser vi en artikel om estetiska lärprocesser, därefter reflekterar vi vad begreppet innebär för oss. Från början såg vi mest att det var att rita och måla. Men efter att ha reflekterat en stund över vad estiska lärprocesser kan vara började vi tänka annorlunda. Vi kom fram till att det kan innefatta skapande av snörstjärnor, måla, rita, pärla pärlplattor, trä halsband, sy och väva. Även bygga sandlott, kakor, legobygge, dans och drama, teater, sång och så även digitalt skapande.</p> <p>Vi fortsatta att fundera över vad vi har för estetiska lärprocesser att erbjuda idag. Vi erbjuder, målning, rita med olika slags pennor, pärla pärlplattor, trä halsband, musik och dans, digitalt verktyg. Även en stor sandlåda med gott om skapande material finns. Vi reflekterade vidare och frågade oss vad vi vill erbjuda. Vi kom fram till att vi vill erbjuda mer olika slags material för att skapa med. Just nu är det mest vattenfärg, vaxkritor och vanliga ritpennor som erbjuds.</p> <p>Artikel vi läste gav oss fler perspektiv på vad estetik innefattar. En intressant tanke som slog oss var att konstnärer alltid härmat andra och att det är helt okej, då borde det vara mer accepterat i förskolans värld med. Att musik kan stärka andra sidor än just musikaliteten är också en intressant input.</p> <p>Vi fortsätter reflektionen och det leder till att vi vill åka till ett riktigt konstmuseum med våra barn. Det kanske går att åka med några barn i taget? Vi tänker att man hinner se och reflektera mer i lugn och ro än med en stor barngrupp. Kanske kan vi även skriva ut "riktig" konst och han utställning på förskolan. Kan vi samarbeta med biblioteket.</p> <p>Slutsats: Vi hade bra diskussioner och behöver hitta fler tillfällen att lyfta olika begrepp. Vi behöver också utveckla vår miljö och verksamhet utifrån våra nya kunskaper om estetiska lärprocesser.</p>

Flickors och pojkars lärprocesser är både stimulerade och utmanade. Barnens förändrade kunnande är synliggjorda och dokumenterade. Ingångsvärdet/nuläget utifrån enhetens systematiska kvalitetsarbete har utvecklats från HT 2015 till VT 2016

Flickors och pojkars lärprocesser är både stimulerade och utmanade. Barnens förändrade kunnande är synliggjorda och dokumenterade. Ingångsvärdet/nuläget utifrån enhetens systematiska kvalitetsarbete har utvecklats från HT 2015 till VT 2016

Lokalt åtagande
<p>— FSO Kompassen. Lokalt mål: Senast maj 2016 har samtliga flickor och pojkar pedagogiska dokumentationer som visar deras förändrade kunnande kopplat till läroplanen.</p> <p>Kommentar Resultat: Målet är inte uppnått. Vi har inte dokumentationer som visar alla barns förändrade kunnande.</p> <p>Analys: Vi har haft svårt att få till reflektioner tillsammans i arbetslaget. Vi måste hitta rutiner som gör att vi utnyttjar tiden maximalt. Även om tiden har funnits schemalagd upplever en del av personalen att man aldrig får tid till reflektion. Vi måste skriva ner tankar och dokumentationer. Kan vi använda oss av kvällstiden till att arbeta med styrda pedagogiska diskussioner eller andra "teman"? Varför blir inte pedagogiska dokumentationer en naturlig del av verksamheten för oss? Kan det vara så att vi inte ser vinningen med det eller behöver vi ha en djupare förståelse för arbetet? Är det lättare om vi arbetar i projekt? Då har man fokus på en sak i taget och ser detaljerna i det barnen gör, vilket vi då kan dokumentera.</p> <p>Slutsats: Vi måste arbeta mer systematiskt med dokumentationer. Vi organiserar för tillfällen att skapa mening med pedagogiskt dokumentation. Förskolechef och biträdande förskolechef organiserar för reflektion i mindre konstellationer. Vi använder PU i arbetet med att skapa mening i dokumenterandet.</p>

Aktivitet
<p>✓ Barnaktiva utvecklingssamtal</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är väl genomförd, då vi nu har en gemensam mall.</p> <p>Analys: Vi har först reflekterat kring vad vi tycker är grunden inför ett utvecklingssamtal där barnen är aktiva. Då tog sen grovplanering fram gemensamt. Det har finslipats under våren och nu finns ett färdigt dokument klart. Mallen är tydlig och lätt att arbetamed.</p> <p>Slutsats: För oss var det bra att inte göra klart dokumentet direkt, då vi kommit på fler saker efter hand.</p>
<p>✓ Filma/reflektera</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Igelkotten: Aktiviteten är delvis genomförd. Vi har inte filmat men dokumenterat och reflekterat Kotten: Aktiviteten är delvis genomförd.</p> <p>Analys: Igelkotten: Fyra barn leker i bygg-och konstruktionsrummet. Barnen har skapat en miljö av borgen, tågbana, lego, dinosaurier, bilar och stora byggklossar. Konstruktionen var gjort så att en tågbana gick från högsta punkt och nedåt i backar. Ett barn vart den drivande från början, de övriga hjälpte till med att skapa miljön. Det var ett fint samarbete, då det inte behövdes muntliga instruktioner till allting, barnen läste av varandra och följde lekens oskrivna regler. Under konstruktionen använde de begrepp så som: Lång, längre, kort, kortare, över och under. Ett barn hade hittat ett speciellt lok som han ville ha. Plötsligt hade ett tredje barn just det loket, varpå det andra barnet sa ”Där är ju det där loket jag vill ha!”. Det tredje barnet lämnade ifrån sig loket direkt. Här visar ena barnet att han kan formulera sina önskemål verbalt. Fjärde barnet var avvaktande i kroppsspråket, stod med ett tåg i handen och visade med en sugen kropp att han ville vara med. Med lite stöttning från en personal löste det sig snart. När ett barn lämnar leken frågar en personal om inte barnet ska plocka undan dinosaurierna. De andra barnen säger ”Nej, de ska ju skrämma oss när tåget åker förbi”. Det påvisar att barnen kan visa att något har hänt/ ska hända. Då konstruktionen av bygget var skapat så att det bara gick att ett barn i taget kunde köra med tåg nerför backen och ingen konflikt uppstod, så visade de på att de kan vänta på sin tur och har lärt sig turtagning. Leken höll på under en lång stund så de visade även att de kan hålla uppmärksamhet under en längre tid. Samlingsbegrepp som bilarna, tågen användes. Att banan var lång och rund nämndes också.</p> <p>Alla fyra barnen visar att de kan göra sig förstådda muntligt eller kroppsligt. Anledningen till att det blev en så bra lek kan bero på att det bara var de 4 i rummet, det fanns gott om plats och material. De fick leka ostört. Rollen som vuxen var avvaktande men närvarande fysiskt. Den vuxna satt nära leken. Det kan ha påverkat lugnet bland barnen. Det som vi tar med oss av detta är att det fungerar bra i mindre grupper. Personal hinner observera, barnen får utrymme och bra medmaterial som de har tillgång till. Just i den här situationen vill den observerande personalen inte förändra något, men fler tillfällen då vi delar barnen i mindre grupper är helt klart önskvärda.</p> <p>Kotten: Personal berättar ”Bobbos väska” med hjälp av magnetsaga. Det var 6 barn och en personal med vid tillfället. Medan personalen berättade visade alla barn ett stort intresse. Barnen hjälpte till att berätta sagan genom att sätta upp föremålen på tavla vart efter. Gruppen hade en dialog tillsammans med pedagogen genom att svara på frågor så som "vems är halsbandet". De svarade muntligt men också genom att sätta halsbandet på rätt figur. Detta upprepades vid ett par tillfällen. Alla barn i gruppen kunde följa instruktioner genom att härma varandra och hålla uppmärksamheten mot en uppgift under en stund. Barnen visade språkförståelse genom att välja ut rätt föremål som pedagogen nämnde och därefter sätta vid rätt figur. Under sagans dramatisering la pedagogen märke till att de flesta barnen använde sig av fler-ords-meningar.</p>

Aktivitet

Den här aktiviteten var planerad och förberedd innan. Det innebar att allt fanns på plats och inga onödiga avbrott behövde ske. På det viset antar vi att fokus hölls på ett bra sätt. I planeringen ingick att barnen skulle få vara delaktiga i hela sagoberättandet. Materialet var förberätt liksom att stället vi höll plats på var förutbestämt. Även vilka deltagande barn som skulle vara med denna gång var bestämt. Aktiviteten var mer styrd och planerad än många andra, det kan ha påverkat resultatet. Då den aktiva pedagogen planerat aktiviteten själv så fanns en trygghet i det, intresset hos den vuxna var också stort.

På både Igelkotten och Kotten finns tvåspaltaren och penna uppsatt i varje rum.

Slutsats: När vi sätter oss för att granskar en språksituation med hjälp av TRAS så får vi syn på väldigt mycket som vi inte är medvetna om. Vi tänker att vi fortsättningsvis ska ta mer hjälp i reflektionerna av de handlingsmaterial vi har tillgång till.

Föräldrarna ska uppleva att barnet är tryggt i förskolan. (BUN)

Barn och vårdnadshavare upplever att de är trygga på förskolan. Enhetens resultat utifrån ingångsvärdet/nuläget från de båda brukarenkäterna 2015 är bibehållet VT 2016.

Barn och vårdnadshavare upplever att de är trygga på förskolan. Enhetens resultat utifrån ingångsvärdet/nuläget från de båda brukarenkäterna 2015 är bibehållet VT 2016.

Lokalt åtagande

— FSO Kompassen. Lokalt mål: Senast 18 maj 2016 är likabehandlingsplanen implementerad hos samtliga förskollärare och barnskötare samt förankrad i verksamheten tillsammans med barn och vårdnadshavare.

Kommentar Resultat: Målet är till viss del uppnått. Likabehandlingsplanen är inte helt färdig och arbetet fortsätter.

Analys: Vi har på APT och på andra reflektionstillfällen diskuterat de olika diskrimineringsgrunderna. I en av dessa diskussioner pratade vi om samling och hur vi har vissa förväntningar på samlingen utifrån vissa normer. Vi har varit på föreläsning om HBTQ och haft workshops tillsammans på arbetsplatsen utifrån det. Genom tvärgruppsdiskussioner på området fick vi in andras tips och idéer hur man kan arbeta med likabehandlingsarbetet i vardagen. Utifrån verktyget "Husmodellen" har vi sett brister i vår miljö. Vi ser att barnen ofta hamnar i "beroendesituation" av oss vuxna. Barnen når inte tvålen, tvättlappar eller till sina regnkläder. Vi behöver utveckla våra miljöer så att de blir mer tillgängliga för alla barn. Det är viktigt för oss att likabehandlingsplanen inte blir något "extra" att arbeta med utan integreras i övrig verksamhet. Kan vi få in likabehandlingsplanen i årshjulet, så att det lyfts med jämna mellanrum?

Vi har svårt att få vårdnadshavarna delaktiga i vårt arbete på förskolan. Vi ser en vinst med föräldraaktiv inskolning då vi får en annan kontakt med vårdnadshavarna. Hur kan vi vidarutveckla detta? En tanke var att man kan dela upp inskolningen så att alla är med en varsin dag, då blir fler delaktiga. Vi måste fortsätta diskutera mer om inskolningen, hur känner vi inför inskolningar?

Kan vi göra något utifrån likabehandlingsplanen på föräldramöten för att involvera vårdnadshavarna? Om vi synliggör dokumentationer i vardagen så tänker vi att vi får vårdnadshavarna delaktiga.

Hur kan vi få med barnen i arbetet med likabehandlingsplanen? Vi arbetar bland annat med litteratur kopplad till värdegrundsarbetet. Vi har läst kompisböckerna, vi har även köpt in annan litteratur kopplad till likabehandlingsplanen. Vårt förhållningssätt i läsningen är av stor betydelse. Hur får vi syn på hur vi förhåller oss och hur utmanar vi vårt sätt att förhålla oss?

Aktiviteterna har till viss del bidragit till måloppfyllelsen. Vi ser en vinst att personalen har fått

Lokalt åtagande
<p>diskutera och problematiserat etiska dilemman, vi lyfter saker vi annars inte har pratat om.</p> <p>Slutsats: Vi måste reflektera mer om hur vi tänker och känner. Sedan behöver vi systematisera arbetet med likabehandlingsplanen så att det blir ett levande dokument. Vi kan integrera litteraturen i likabehandlingsarbetet och dokumentera detta.</p>

Aktivitet
<p>✓ Enkät</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är delvis genomförd</p> <p>Analys: Först fyllde vi i enkäterna var och en för sig. Efter det har vi diskuterat resultatet av enkäterna i arbetslagen. Vi har dock inte diskuterat begreppen gemensamt för hela förskolan och därmed inte heller kommit fram till en samsyn kring de olika begreppen. Under frågan om vad inflytande är och vad för inflytande vårdnadshavare vill ha kom ena gruppen fram till att föräldrar kanske vill kunna komma med förslag och idéer. De kan ha förslag på material till bland annat utemiljön.</p> <p>Under frågan om vad trygghet innebär för oss och hur vi arbetar för att barn och vårdnadshavare ska känna sig trygga hos oss kom den andra gruppen fram till att de ska känna att de kan kommunicera med oss. För oss personal är det viktigt att alla barn blir sedda och bekräftade. Att vi personal är lyhörd och att vi finns till hands och närvarande anser vi vara viktigt för att barn och vårdnadshavare känner sig trygga hos oss.</p> <p>Under frågan som rör respektfullt bemötande (innebörd för oss och i kontakten med vårdnadshavare) pratade båda sidorna om att det är viktigt att bemöta varje barn och vårdnadshavare med respekt. Vi ska kunna påvisa att vi är lyhörda inför varje möte. Det är viktigt att vårdnadshavaren känner att den har möjlighet till inflytande när det gäller sitt eget barn och verksamheten.</p> <p>På föräldramötet den 2/11-15 redovisade vi en sammanställning av vad föräldrarna svarat kring de olika begreppen (trygghet, inflytande och respektfullt bemötande). Något som kom fram under "trygghet" var att lämningen blev bra.</p> <p>Slutsats:</p>
<p>✓ Etiska dilemman</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är genomförd.</p> <p>Analys: Vi har arbetat med diskrimineringsgrunderna på planeringsdagar och APT. Båda avdelningarna läser ur "Småkompisar" om att dela med sig, vad som är rättvist och att säga nej. Det gör vi både när situationer som passar böckerna uppstår och i förebyggande syfte. En sak som vi har kommit fram till under reflektionerna är att krokarna, där regnkläderna ska hängas upp, på Igelkotten sitter för högt upp. Det gör att barnen inte når upp för att kunna ta på sig själva, inte heller kunna hänga upp kläderna efter sig. Det gör att barnen hamnar i en beroendesituation. Nu är krokarna sänkta, dessutom har barnen en bild på sig själva vid "sin" krok, vilket gör att de når själva och lätt hittar sin krok.</p> <p>Nu har vi även lagt in om att flytta ner pappershandduksställarna till deras höjd samt sänka handfaten.</p>

Aktivitet
<p>Under en annan reflektion pratade vi om hur anpassade våra lokaler är för funktionsnedsättning. Vi har bra lokaler och utegård för rörelsehindrade personer. Inomhus är det inte anpassat för hörsel, ADHD, asberger, autism m.m. Vi har ett barn med behov av ljudanpassade lokaler. Vi har försökt anpassa lokalerna därefter. Vi har till exempel målat korkplattor och satt upp dem på väggen som ljuddämpare, en stor samlingsmatta är beställd och ljudabsorberande plattor är ute på offert.</p> <p>Vi reflekterade även kring religioner. Vi kom fram till att vi är dåliga på att erbjuda något annat än de kristna traditionerna på förskolan. Det kan bero på att vi till stor del har barn med svensk kultur som bakgrund. Nu har vi fått barn som talar arabiska samt finska. Vi har ändå inte utforskat något nämnvärt inom deras religioner och kulturer. Det kan bero på vår föreställning till att förskolan ska vara neutral kring religion. Det står dock i vårt styrdokument att "förskolan ska sträva efter att varje barn känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer (lpfö98/10 s.9)". Det är något vi måste ta med oss till nästa läsår.</p> <p>Slutsats:</p>
<p>✓ Föräldramöte</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är inte genomförd.</p> <p>Analys: Vi diskuterade arbetet kring likabehandlingsplanen som är under revidering. Där presenterade personal hur arbetet ser ut, att vi möts i tvärgrupper i området Kompassen och diskuterar olika begrepp och dilemman. Under föräldramötet redovisade vi en sammanställning kring begrepp föräldrar fått hem enkät om. Däremot diskuterades inga dilemman under själva föräldramötet. Det dels för att det var många andra punkter på schemat under kvällen, en diskussion kan ta lång tid, dessutom hade vi i arbetslaget inte själva diskuterat kring några dilemman. Det gjorde att vi kände oss för dåligt förberedda inför det. Beror det på tidsbrist? Dålig planering?</p> <p>Slutsats: Vi måste vara förberedda inom alla områden inför ett föräldramöte.</p>
<p>✓ Samsyn kring föräldraaktiv inskolning</p>
<p>Kommentar</p> <p>Resultat: Aktiviteten är genomförd.</p> <p>Analys: Alla har gått igenom dokumentet men sett att vi ibland faller tillbaka i gamla mönster. Vi har ändå blivit bättre på att påminna varandra i vardagen, om vad vi kommit överrens om angående inskolningar. En tanke vi tar med oss är att dela upp inskolningen så att den som slutar tidigast på dagen är inne på förmiddagen med förälder och det nya barnet. Kanske kan det annars vara ett rullande schema på vem som tar inskolningen olika dagarna? Det för att barn och förälder inte ska knyta an till en personal i första hand, utan till miljön i verksamheten.</p> <p>Slutsats:</p>

Alla barn ska uppleva att de blir bemötta med respekt och lyssnade på. (BUN)

Samtliga vårdnadshavare och barn upplever att de bemöts respektfullt på förskolan. Enhetens resultat har ökat utifrån ingångsvärdet/nuläget från de båda brukarenkäterna 2015 till VT 2016

Samtliga vårdnadshavare och barn upplever att de bemöts respektfullt på förskolan. Enhetens resultat har ökat utifrån ingångsvärdet/nuläget från de båda brukarenkäterna 2015 till vt 2016.

Lokalt åtagande
<p>— FSO Kompassen. Lokalt mål: Samtliga vårdnadshavare och barn upplever att de bemöts respektfullt på förskolan.</p>

Lokalt åtagande

Kommentar Resultat: Målet är uppnått. Vi upplever att både vårdnadshavare och barn är nöjda.
Analys: Vi fick inte tillräckligt med underlag för ett resultat i brukarenkäten men vi grundar vår upplevelse på den dagliga kontakten med vårdnadshavare, såsom vid hämtning, lämning, föräldramöten, föräldraaktiv inskolning och utvecklingssamtal. Vi tänker att om det hade varit på ett annat sätt hade föräldrar kontaktat oss eller chef.

Genom utbildning i HBTQ och dess arbetsmaterial har vi fått diskutera fiktiva händelser. Vi reflekterar om hur vårt förhållningssätt och miljö "välkomnar" alla. Vad har vi i vår miljö som kan uppfattas kränkande?

Det är svårt att veta hur olika människor vill bli bemötta. Man måste lära sig att läsa av situationer och ibland hjälpa vårdnadshavare och barn att säga nej då. Vi måste vara tydliga i hur vi uttrycker oss till föräldrar, "ett tydligt" avsked istället för ett "snabbt avsked". Att vi vågar förklara hur vi tänker och varför samt inte förutsätter att det är självklart för vårdnadshavarna. Kan pedagogisk dokumentation vara en kommunikationsväg till vårdnadshavarna? Enkäter kan vara värdefulla om de blir betydelsefulla för vårdnadshavarna. Det är lägre svarsfrekvens på kommunens brukarenkät. Vad beror det på? Kan vi uttrycka oss på något sätt som får dem att vilja svara? Kan vi skapa egna enkäter som blir mer aktuella för vår verksamhet och våra vårdnadshavare?

Slutsats: Vi vill fortsätta med egna enkäter då det är värdefullt för att ha ett nära samarbete med vårdnadshavarna. Detta blir särskilt viktigt då vi inte får ut något resultat av brukarenkäten. Vi behöver utveckla våra pedagogiska dokumentationer så att de kan bli en kommunikationsväg till vårdnadshavarna. Kan vi använda oss av olika digitala kommunikationsvägar?

Aktivitet

✓ Etiska dilemman.

Kommentar

Resultat: Aktiviteten är genomförd.

Analys: Vi har arbetat med diskrimineringsgrunderna på planeringsdagar och APT. Båda avdelningarna läser ur "Småkompisar" om att dela med sig, vad som är rättvist och att säga nej. Det gör vi både när situationer som passar böckerna uppstår och i förebyggande syfte. En sak som vi har kommit fram till under reflektionerna är att krokarna, där regnkläderna ska hängas upp, på Igelkotten sitter för högt upp. Det gör att barnen inte når upp för att kunna ta på sig själva, inte heller kunna hänga upp kläderna efter sig. Det gör att barnen hamnar i en beroendesituation. Nu är krokarna sänkta, dessutom har barnen en bild på sig själva vid "sin" krok, vilket gör att de når själva och lätt hittar sin krok. Nu har vi även lagt in om att flytta ner pappershandduksställarna till deras höjd samt sänka handfaten.

Under en annan reflektion pratade vi om hur anpassade våra lokaler är för funktionsnedsättning. Vi har bra lokaler och utegård för rörelsehindrade personer. Inomhus är det inte anpassat för hörsel, ADHD, asberger, autism m.m. Vi har ett barn med behov av ljudanpassade lokaler. Vi har försökt anpassa lokalerna därefter. Vi har till exempel målat korkplattor och satt upp dem på väggen som ljuddämpare, en stor samlingsmatta är beställd och ljudabsorberande plattor är ute på offert.

Vi reflekterade även kring religioner. Vi kom fram till att vi är dåliga på att erbjuda något annat än de kristna traditionerna på förskolan. Det kan bero på att vi till stor del har barn med svensk kultur som bakgrund. Nu har vi fått barn som talar arabiska samt finska. Vi har ändå inte utforskat något nämnvärt inom deras religioner och kulturer. Det kan bero på vår föreställning till att förskolan ska vara neutral kring religion. Det står dock i vårt styrdokument att "förskolan ska sträva efter att varje

Aktivitet
barn känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer (lpfö98/10 s.9)". Det är något vi måste ta med oss till nästa läsår. Slutsats:
✓ Inskolning
Kommentar Resultat: Aktiviteten är genomförd. Analys: Vi har haft dokumentet väl tillgängligt så det har varit lätt att hitta. Vi har dessutom haft inskolning kontinuerligt under stor del av läsåret. Det har gjort att det varit ett levande dokument i vår vardag. Till viss del har all personal har varit delaktiga i inskolningen av barnen, vilket även kan ha lett till intresse från all personal. Slutsats: Lättillgänglighet har varit viktigt. Dessutom att vi har varit all personal kring inskolningen.